

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Jakuba Dolanského :
Antéposition et postposition des adjectifs épithètes en diachronie
Ústav románských studií FF UK
Praha 2014

1. Nejprve několik poznámek k formální a jazykové stránce předkládané práce. Autor svůj text strukturuje podle desetinného třídění, což je dnes obecný standard, ovšem mnohdy mi uniká logika tohoto třídění : hned na str. 10-11 není jasné, proč se na čtvrté úrovni (1.1.1.1.) objevuje pasáž o „séparation possible du nom“. V kapitole věnované antepozici (2.1.) je na čtvrté úrovni (2.1.1.1.) název : „Juxtaposition liée à la postposition“. (?). Na oddíl 2.3.2. „Adjectif mobile sans modification de sens notable“ (str. 25) navazuje 2.3.2.1. „Antéposition et postposition des adjectifs sans modification de sens notable“ (??). Naproti tomu nejsou např. kapitoly 7 a 8 takto strukturovány vůbec.
2. Příklady by měly být průběžně číslovány s příslušným odkazem na pramen. Hned na str. 9 je několik takových ukázek. Je to nejjednodušší a nejpraktičtější řešení :
(1) *Je ne m'embarquerai pas en une si profonde mer d'un fatigable récit* (de Lucinge, 1593, Frantext)
Číslování se ovšem týká pouze příkladů (převzatých odjinud, z Frantextu, vlastních konstruovaných), nikoli komentářů, jak je tomu na str. 26, kde (4a) ani (4b) nejsou příklady.
3. Autor zjevně ne plně pochopil princip a fungování jazykového/syntaktického testu. Ten by měl v konkrétním případě odlišit „chromatická“ užití od ostatních, např. metaforických, ustálených výrazů, frazeologismů, apod. Vezmeme-li za příklad syntagma *oie blanche*, pak větu typu : „*Arrêtez de jouer aux oies blanches (les filles)*“ nelze anaforizovat (enchaînement anaphorique) např. : „*??Mais elles ne sont pas blanches!*“ Podobných testů lze vymyslet celou řadu. Testovat (!) věty převzaté např. z Frantextu nedává žádný smysl!
4. Kapitola 9 měla být doplňující případovou studií, na níž by se prokázaly/neprokázaly některé tendence zjištěné (především) během diachronního výzkumu (viz např. tendence k antepozici, již autoři 16. století připisují Pikardům (*blanc pain*); příklad *noire peau* z Richeleta aj.). Výsledná podoba kapitola bohužel poskytuje jen velmi vágní představu o vývoji této skupiny adjektiv.
5. Seznam literatury na str. 57 by mohl být vypracován pečlivěji : viz Haase – *Syntaxe française du VIIe siècle*; v textu se odkazuje na latinizovanou formu Ramus, zde de la Ramée; publikace *Le français en diachronie* má za autorku Christiane Marchello-Nizia, Palsgrave, nikoli Paslgrave, datace je správně, je však citováno vydání z 19. století.
6. Po jazykové stránce je v textu mnoho nejasných formulací, případně i syntakticky nesprávných konstrukcí. Uvedu jen namátkou několik :
  - Le sentiment de perplexité persiste dans la période classique. (str. 35)
  - Concernant Maupas, il ne s'en contente pas. (str. 35)
  - Vaugelas n'ose pas présenter plus de règles alors que Maupas ne s'en satisfait pas. (p. 36)
  - elles étaient rayonnantes – étant donné que l'adjectif verbal vient du participe présent qui se postpose obligatoirement au substantif, il doit le suivre également (p. 21) – navíc není jasné, co má tento příklad demonstrovat.
  - (...) mais nous n'en avons pas choisi ainsi. (str. 30)

Nyní k obsahové stránce. Jako základní nedostatek spatřuji skutečnost, že látka nebyla uchopena jako celek. Z toho vyplývají např. terminologické nejasnosti : např. na str. 26 (2.3.3.) autor uvádí termín „idiosynkratický“ : „*chaud lapin*“ je idiosynkratické syntagma, nicméně vysvětlení uvádí termín „*expression figée*“. V celé práci nelze najít definiční vymezení základních pojmů : co je kompozitum, co je idiosynkratické syntagma, co znamená (*expression*) *figée*? Nølkeho pojetí fokalizace je podáno přinejmenším neúplně, navíc se autor vůbec nepokusil např. o konfrontaci této koncepce s výklady v *Grammaire méthodique*. Vlastní pojetí sedmi kategorií (str. 18 – 19 a *passim*) a tří adjektivních kategorií by se snad dalo hájit, ovšem za předpokladu, že bude vysvětlen vztah mezi těmito sedmi kategoriemi a kategorií relačního adjektiva, totéž platí *mutatis mutandis* i o oněch třech adjektivních kategoriích.

Již zmiňovaný oddíl 2.3.2. „*Adjectif mobile sans modification de sens notable*“ uvádí několik adjektiv (*sérieux*, atd.), ovšem citace z Riegel et al. 1994 přece významově rozlišuje antepozici a postpozici, jak vidno z příkladu uvedeném na následující straně. Navíc autor cituje tutéž pasáž dvakrát (1994: 183).

Není mi jasné, zda autor pochopil význam rozlišení mezi „*adjectifs qualificatifs*“ a „*adjectifs relationnels*“. Jak jinak si vysvětlit, že některá adjektiva na str. 41 jsou značena jako relační (např. „*grand*“ v „*un homme grand*“)??

Naproti tomu „*un grand homme*“ est un homme d'un grand génie“ (ibid.). Na str. 14 (snad podle Nølkeho) se ovšem vyskytuje zcela jiná interpretace : „*un grand homme* (l'homme dont nous parlons peut être grand pour nous mais non pour une autre personne)“?

Práce s literaturou vykazuje málo pochopitelné nedostatky. Uvedu jediný příklad : na str. 33 autor tvrdí, že „*GOUGENHEIM* va encore plus loin en affirmant que les adjectifs (1974: 257) : „*grand, vieux, beau et petit* (enfants petits – la position ne correspond pas à celle d'aujourd'hui)“ suivent le nom car ils ne possèdent pas de valeur particulière. En d'autres termes, ils expriment une objectivité.“. Pominu-li, že na str. 32 autor cituje (z Estiennea, Brunota, aj.) příklady antepozice typu „*grand larron*“ v 16. století, pak Gougenheim říká něco trochu jiného : „(...) on trouve placés après le nom des adjectifs que nous placerions avant“ a dále, v oddíle b), uvádí několik příkladů postpozice u adjektiv typu *grand* : „des adjectifs usuels qui aujourd'hui se placent ordinairement devant le nom sans valeur particulière.“ Má bezpochyby na mysli výrazy jako „*petits-enfants*“ v současném jazyce, kdy skutečně adjektivum nemá žádnou „zvláštní hodnotu“. Kromě toho citované příklady jsou všechny z doby před rokem 1550! (Marot, Rabelais).

Mnohé citace jsou vloženy bez zjevné návaznosti na vlastní text – tak například na str. 30 (4.1.) je citován Combettes v souvislosti s periodizací vývoje francouzštiny v 16. - 17. století, avšak pasáž se týká spíše protikladu mezi tradiční segmentací vývojového kontinua a variantnostním pojetím (*linguistique variationnelle*) jazykové změny. Kapitola 7 (str. 37) začíná citací ze Seguin 1972, na niž autor navazuje těmito slovy : „En dépit de ses propos, la réflexion avancée sur la position de l'adjectif épithète est indiscutable.“ Proč takto nepochopitelně polemizovat s největším znalcem jazyka 18. století, když autorův následující dvoustránkový výklad omezující se na dva autory (Bufier, Girard) nic takového neumožňuje?

Má poslední poznámka se týká abstraktu, tedy francouzsky résumé (str. 5). Ve standardním pojetí shrnuje metodologická východiska, záměr a postup práce a samozřejmě i závěry, k nimž autor dospěl. Zde je jediná věta : „Grâce aux synthèses des grammaires de l'époque et du XXe siècle, il sera désormais possible de comprendre le phénomène qui préoccupe les grammairiens depuis des siècles.“, již snad nemá smysl komentovat.

Závěrem nelze než konstatovat, že veškeré úsilí, jež autor práci věnoval, zjevně neodpovídá výsledku. Práci hodnotím přinejlepším známkou *dobře* s tím, že mnohé se snad vyjasní při obhajobě.

